

**Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 7 ақпандағы N 550
Жарлығына толықтырулар енгізу туралы**

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Президентінің 2006 жылғы 30 мамырдағы N 127 Жарлығы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Президентінің 2011 жылғы 18 сәуірдегі № 63 Жарлығымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Президентінің 2011.04.18 № 63 Жарлығымен.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2005 жылғы 4 наурыздағы N 528 өкімімен бекітілген Мемлекет басшысының 2005 жылғы 18 ақпандағы " Қазақстан экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жаңару жолында" атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі іс-шаралардың жалпыұлттық жоспарының 21-тармағын орындау мақсатында **ҚАУЛЫ ЕТЕМІН:**

1. "Тілдерді қолдану мен дамытудың 2001-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 7 ақпандағы N 550 Жарлығына (Қазақстан Республикасының ПҰАЖ-ы, 2001 ж., N 7, 73-құжат; 2004 ж., N 14, 173-құжат) мынадай толықтырулар енгізілсін:

3-тармақтағы "Мәдениет" деген сөзден кейін "және ақпарат" деген сөздермен толықтырылсын;

жоғарыда аталған Жарлықпен бекітілген Тілдерді қолдану мен дамытудың 2001-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында:

1 - б ө л і м д е :

үшінші абзацтағы "Мәдениет" деген сөзден кейін "және ақпарат" деген сөздермен толықтырылсын;

бесінші абзац мынадай мазмұндағы жолдармен толықтырылсын:

"мемлекеттік тілді насихаттауды және қоғамдық өмірдің түрлі салаларына енгізуді жүзеге асыру.";

4-бөлімнің 1) тармақшасы мынадай мазмұндағы абзацпен толықтырылсын:

"мемлекеттік тілді насихаттауды және қоғамдық өмірдің түрлі салаларына енгізуді жүзеге асыру;"

5-бөлімнің 5.1-кіші бөлімінде:

"Тіл - Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдарында" деген тарауда:

бірінші абзацтағы "мәдениет" деген сөзден кейін "және ақпарат" деген сөздермен толықтырылсын;

мынадай мазмұндағы абзацпен толықтырылсын:

"Мемлекеттік тілді елдің мемлекеттік басқару, заңнама, сот ісін жүргізу салаларында, Қарулы Күштер мен құқық қорғау органдарында, халықаралық қызметінде қолдану жөніндегі шараларды жүзеге асыру және қабылдау қажет.";

"Білім беру және тіл оқыту салаларындағы тілдік даму" деген тарау мынадай мазмұндағы үшінші абзацпен толықтырылсын:

"Өскелең ұрпақтың рухани-имандылық дамуы және елінің мемлекеттік тіліне деген қызығушылығын дарыту мақсатында мектепке дейінгі және мектеп жасындағы балаларды қазақ тіліндегі көркем, танымдық әдебиетпен, әдістемелік құралдармен, мерзімді басылымдармен толық және сапалы қамтамасыз етуге ерекше көңіл бөлу қажет.";

"мәдениет және бұқаралық ақпарат құралдары, денсаулық сақтау мен халыққа қызмет көрсету салаларындағы тілдік даму" деген тарау мынадай мазмұндағы абзацтармен толықтырылсын:

"Мемлекеттік тілді дамыту мақсатында қазіргі заманғы ақпараттық технологияларды, ауызекі және көрнекі әсер етудің түрлі нысандары мен әдістерін пайдалана отырып, мемлекеттік тілді насихаттау және енгізу жөніндегі шараларды әзірлеу қажет.

Мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдардың қызметкерлерінің қазақ тілін білу деңгейін объективті бағалау мақсатында қазақ тілін оқытудың әдістемесі мен тестілеудің әмбебап жүйесін әзірлеу қажет. Бұл ретте, шетел тілдерін оқытудың халықаралық тәжірибесі мен озық технологияларын ескеру қажет.

Қазақстан Республикасында тұрып жатқан шет мемлекеттер азаматтары санының өсу үрдісін назарға ала отырып, қазақ тілін шет тілі ретінде оқыту әдістемесін жасауды және TOEFL, IELTS т.б. сияқты тілді меңгеру деңгейін анықтауға арналған жүйені әзірлеуді қарастыру керек.";

мынадай мазмұндағы 5.1-1-кіші бөліммен толықтырылсын:

"5.1-1. Мемлекеттік тілді насихаттау және қоғамдық өмірдің түрлі салаларына енгізу

Қазақстан Республикасындағы тіл саясатын іске асырудың басты шарттары Қазақстан Республикасы Конституциясының, тілдер туралы заңнамасының сақталуы жөніндегі дәйекті шараларды жүзеге асыру, мемлекеттік тілді республиканың барлық азаматтарының еркін меңгеруі үшін қажетті ұйымдастырушылық, материалдық және техникалық жағдай жасау болып табылады.

Ол үшін сапалы жаңа оқу бағдарламалары, оқу және әдістемелік, оның ішінде электрондық жеткізгіштерде де құралдар жасалуға тиіс. Арнайы компьютерлік бағдарламаларды жасау кезінде инновациялық технологияларды пайдалануға

ерекше көңіл бөлгені жөн.

Барлық өңірлерде, бірінші кезекте ауылдық жерлерде қазақ тілінде тәрбие беретін және оқытатын мектепке дейінгі балалар мекемелерінің санын, республиканың оқу орындарындағы қазақ тілі сағаттарының санын жоспарлы түрде ұлғайтуды қамтамасыз ету, сондай-ақ оқыту сапасын арттыру, мемлекеттік қызметшілердің және кәсіпорындардың, мекемелер мен ұйымдардың қызметкерлері басқа санаттарының мемлекеттік тілді кеңінен оқуы жөнінде шаралар қолдану қажет.

Бұқаралық ақпарат құралдарының оңтайлы тілдік орта қалыптастыру, халықтың түрлі тобына арналған әр алуан көкейкесті теле және радиобағдарламалар шығару арқылы көркемдік талғамын тәрбиелеу жөніндегі рөлін арттыру қажет.

Лингвистика мамандарын тарта отырып және бұқаралық ақпарат құралдарының мүмкіндіктерін кеңінен пайдаланып, қазақ терминологиялық лексикасын біріздендіруді қалыптастыру жөніндегі жұмысты жалғастырған жөн.

Мемлекеттік тілді насихаттау мен енгізу жалпы тілдік ахуалға жасалған нақты әрі ғылыми талдаусыз табысты бола алмайды. Әлеуметтанушылық және әлеуметтік лингвистикалық мониторинг тілдік процестердің жүру қарқынын және демографиялық, әлеуметтік, этникалық өлшем бойынша оның өңірлік саралануын көрсететін тіл саясатындағы тұрақты түзетулерді қамтамасыз етуге тиіс.

Мемлекеттік тілді қолдану мен дамыту жөніндегі бағдарламаны табысты іске асыру үшін тіл саясаты саласындағы нормативтік-құқықтық базаны одан әрі жетілдіру жөніндегі шараларды қолдану қажет.

Қазақстан Республикасының мемлекетаралық ынтымақтастық іс-тәжірибесінде халықаралық шарттарды дайындау және жасасу кезінде мемлекеттік тілді пайдалану міндетті талап болуға тиіс. Ресми іс-шараларды мемлекеттік тілде жүргізу, бұл ретте басқа тілдерге сапалы ілеспе аударманы қамтамасыз ету қажет. Нормативтік-құқықтық актілер, лауазымды тұлғалардың сөйлейтін сөздері, қызмет бабында пайдалануға арналған құжаттар ең алдымен мемлекеттік тілде дайындалуға тиіс.

Мемлекеттік тіл бірқатар мемлекеттік басқару органдарында қолданылмайды немесе мардымсыз қолданылады. Осыған байланысты мемлекеттік органдар іс жүргізуді, есептік-статистикалық, қаржылық және техникалық құжаттаманы 2010 жылға дейін мемлекеттік тілге кезең-кезеңімен көшіру жөніндегі жұмысты Қазақстан Республикасы Конституциясының 7-бабының 2-тармағындағы қағиданы сақтай отырып жүргізуі қажет:

2006 жылы - Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі, Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі, Ақтөбе, Батыс

Қазақстан, Қарағанды облыстарының және Алматы қаласының жергілікті өкілді және атқарушы органдары;

2007 жылы -Қазақстан Республикасы Жоғарғы Соты, Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасы, Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитеті, Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясы, Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесі, Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті, Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі, Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі, Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрлігі, Қазақстан Республикасы Энергетика және минералды ресурстар министрлігі, Қазақстан Республикасы Индустрия және сауда министрлігі, Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі, Қазақстан Республикасы Экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігі, Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі, Қазақстан Республикасы Экономикалық қылмысқа және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес агенттігі (Қаржы полициясы), Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігі, Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалау агенттігі, Қазақстан Республикасы Жер ресурстарын басқару агенттігі, Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу агенттігі, Алматы, Павлодар облыстарының және Астана қаласының жергілікті өкілді және атқарушы органдары;

2008 жылы - Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрлігі, Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігі, Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі, Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігі, Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі, Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі, Қазақстан Республикасы Ақпараттандыру және байланыс агенттігі, Ақмола, Қостанай, Солтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан облыстарының жергілікті өкілді және атқарушы органдары;

2009 жылы - Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігі, Қазақстан Республикасының Парламенті, Қазақстан Республикасының Үкіметі, Қазақстан Республикасы Президентінің Күзет қызметі, Қазақстан Республикасы Президентінің Іс басқармасы, Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігі, Алматы қаласының өңірлік қаржылық орталығы қызметін реттеу агенттігі."

7-бөлім мынадай мазмұндағы абзацтармен толықтырылсын:

"Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі болып табылатын қазақ тілінің қолданылу аясын одан әрі кеңейту;

Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару органдарында іс жүргізуді мемлекеттік тілге кезең-кезеңімен көшіруді жүзеге асыру."

2. Осы Жарлық алғаш жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Президенті

Қазақстан Республикасының

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМҚ